

---

zjazd trwa nadal i środowisko polskich pedagogów społecznych dba, by pojęcie wspólnoty nie stało się powoli „kategorią historyczną, podręcznikową”⁶.

ŁUKASZ KRAKOWIAK
Instytut Pedagogiki KUL

KONFERENCJA „GŁUSI WCZORAJ I DZIŚ:
HISTORIA GŁUCHYCH NA PRZEŁOMIE XIX I XX WIEKU”,
Warszawa, 30 listopada – 1 grudnia 2013

W dniach 30 listopada i 1 grudnia odbyła się w Mazowieckim Centrum Kultury i Sztuki w Warszawie konferencja pt. „Głusi wczoraj i dziś: Historia Głuchych na przełomie XIX i XX wieku”. Została ona zorganizowana przez Instytut Historii Głuchych *Surdus Historicus*, współpracujący z międzynarodowym stowarzyszeniem *Deaf History International*. W dwudniowej konferencji uczestniczyło około 180 osób. Znakomitą większość stanowili głusi, w tym duża grupa absolwentów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Wszystkie referaty były prezentowane w języku migowym.

Organizator konferencji, fundacja Instytut Historii Głuchych *Surdus Historicus*, której założycielem i głównym działaczem jest mgr Tomasz Świdorski (doktorant KUL JPII), ma w swoim programie cele naukowo-badawcze i popularyzatorskie. Na podkreślenie zasługuje główny cel przyświecający młodym historykom: starają się poznać i zachować od zapomnienia losy i dokonania poszczególnych osób i całych środowisk skupiających głuchych. Przede wszystkim poszukują w przeszłości postaci wybitnych, ponieważ potrzebują wzorów osobowych, przykładów pomagających rozwijać własną tożsamość i wzmacniać poczucie godności współczesnych ludzi głuchych. Tomasz Świdorski tak wyjaśnił to w swoim referacie: „Instytut powstał w 2012 roku. Został założony m.in. po to, by ratować materialne świadectwa historii Głuchych, tj. zdjęcia i dokumenty. Do tej pory wielu Głuchych wyrzucało cenne materiały tylko dlatego, że były stare. Inne po prostu bezpowrotnie zaginęły. Staramy się ratować cenne ślady dziejów naszego środowiska, jak również opracowywać jego

---

⁶ P i l c h, *Słowo wstępne*, s. 6.

historię i publikować wyniki badań po to, by w społeczeństwie wzrosła świadomość jego wartości”.

Poszukując źródeł historycznych, badacze skupiają się na materiałach przechowywanych w archiwach szkół dla głuchych, a przede wszystkim warszawskiego Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych, przy którym w roku 1883 powstało pierwsze w Polsce stowarzyszenie skupiające głuchych, pod nazwą Towarzystwo Głuchoniemych byłych Wychowanków i Wychowanic Warszawskiego Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych.

Podczas konferencji wygłoszono następujące referaty: mgr Tomasz Adam Świdorski: „Maria z Łopieńskich Rogowska 1873-1957 – wyjątkowa Głucha kobieta i działaczka w historii Głuchych Polski”, mgr Yann Cantin (Francja): „Kongresy głuchoniemych i aktywiści we Francji na przełomie XIX i XX wieku”, mgr Tomasz Adam Świdorski: „Józef Jerzy Rogowski 1871-1933 – działaczem środowiskowym Głuchych w Polsce i na polu międzynarodowym”, mgr Helmut Vogel (Niemcy): „Dom starców głuchoniemych w Niemczech na przełomie XIX i XX wieku”, mgr Tomasz Adam Świdorski: „Jakub Wajtzblum – przedstawiciel żydowskiego środowiska Głuchych”, mgr Artur Hojan, mgr Helmut Vogel: „Sterylizacja i eutanazja osób niepełnosprawnych w Polsce i Niemczech w I połowie XX wieku”, mgr Marek Krzysztof Lasecki: „Głusi artyści na przełomie XIX i XX wieku”, Taras Bala (Ukraina): „Życie Głuchych we Lwowie w latach 1944-1991”.

Główne referaty miały charakter biografii wybranych znaczących postaci historycznych, zwykle działaczy organizacji i stowarzyszeń, zasłużonych dla środowisk skupiających dużą liczbę głuchych. Jako szczególnie wyróżniająca się osobistość został przedstawiony Józef Jerzy Rogowski (1871-1933), aktywny działacz Towarzystwa Warszawskiego Instytutu Głuchoniemych i Ociemniałych, a następnie założyciel Chrześcijańskiego Towarzystwa Głuchoniemych „Opatrzność” i uczestnik międzynarodowej współpracy głuchych. Sukcesy Rogowskiego były możliwe dzięki jego osobistym osiągnięciom edukacyjnym: mimo że był niesłyszący od urodzenia i nie zdołał osiągnąć umiejętności prawidłowego mówienia głośnego, posługiwał się biegle trzema językami w piśmie. W działalności na rzecz środowiska głuchych wspierała go żona, Maria Łopieńska-Rogowska (1873-1957). Była córką założyciela artystycznej pracowni brązowniczej. Urodziła się jako dziecko słyszące, ale straciła słuch we wczesnym dzieciństwie. Jest uznawana za pierwszą kobietę – działaczkę. Po śmierci męża objęła stanowisko prezesa Towarzystwa Głuchoniemych „Opatrzność” i sprawowała je od 1936 do 1939 r. Zainteresowanie wzbudziła również sylwetka Jakuba Wajtzbluma, głuchego Żyda z Warszawy, ofiary Holocaustu.

Najbardziej wstrząsające informacje o historii głuchych zawierał referat Artura Hojana i Helmuta Vogla dotyczący postępowania nazistów wobec osób niepełnosprawnych, a w tym także głuchoniemych, które były rozstrzeliwane albo sterylizowane. Działanie to określano mianem eutanazji. Warto o tym przypominać w czasach, gdy eutanazja, szczególnie wobec niepełnosprawnych dzieci, uzyskuje znowu akceptację prawa w państwach europejskich.

Warto odnotować, że dzięki przemianom w edukacji niesłyszących, które dokonały się w ciągu ostatnich dziesięcioleci, coraz większa liczba głuchych podejmuje świadomie i bardzo aktywnie działania społeczne, artystyczne i naukowe. Należy to

uznać za osiągnięcie kilku polskich uczelni, które miały odwagę przyjąć niesłyszących studentów. Wśród tych uczelni szczególną rolę odegrał Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, w którym opiekę nad tą grupą studentów sprawuje Centrum Edukacji Niesłyszących i Słabosłyszących. Uniwersytet ten był też pierwszą polską uczelnią wyższą, w której do programu kształcenia studentów pedagogiki został wprowadzony naturalny język migowy używany przez głuchych w Polsce (zwany polskim językiem migowym).

PAULINA LEWANDOWSKA
Katedra Pedagogiki Specjalnej KUL

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA KOŁA STUDENTÓW NIESŁYSZĄCYCH I SŁABOSŁYSZĄCYCH „SURDUS LOQUENS” W LATACH 2012-2013

Koło Naukowe Studentów Niesłyszących i Słabosłyszących „Surdus Loquens” działające przy Centrum Edukacji Niesłyszących i Słabosłyszących oraz przy Katedrze Pedagogiki Specjalnej KUL rozpoczęło działalność w roku akademickim 2008/2009. Kuratorem koła jest dr Aleksandra Borowicz. Założono je, by zebrać osoby z uszkodzeniem słuchu i ich przyjaciół zainteresowanych tą tematyką. Podczas spotkań są prowadzone dyskusje o problemach dotyczących osoby słabosłyszącej i niesłyszącej oraz przygotowywane są wspólne działania o charakterze samokształceniowym i integracyjnym.

Ważnym elementem działalności Koła jest współpraca międzynarodowa. Została ona zainspirowana przez dr Ewę Domagałę-Zyśk. W ostatnich latach niesłyszący i słabosłyszący studenci KUL mieli okazję spotkać się i wymienić doświadczeniami ze studentami z wadą słuchu z Uniwersytetu Masaryka w Brnie, uczestniczyć w międzynarodowych konferencjach w Brnie – Czechy (2011, 2013) i Linzu – Austria (2012) oraz włączyć się w prace European Federation of Hard Of Hearing i International Federation of Hard of Hearing Young People. Niektóre z tych wydarzeń zostaną tu szczegółowo omówione.

W dniach 22-26 października 2012 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II odbyły się prowadzone w języku angielskim warsztaty „Język angielski jako narzędzie komunikacji międzynarodowej”. Uczestniczyło w nich 22 studentów